

כתב לתרץ המג"א דשפיר מצרך, כיון דעל ידי טיבול בחומץ וכה"ג מתאכל שפיר, הוי אוכל, ועוד תירץ דצרכת הנהנין אלו הם כצרכת המלות לכן שפיר מצרכין בשעת הטיבול, עיי"ש ולכ' מהחק יעקב יש ראיה להיסוד של השד"ח הנ"ל.

ועיין בצא"ה שם שתירץ וז"ל מדחייבו רחמנא לאוכלו צליה הזה הוי אכילה חשובה דהא אחשבי רחמנא לאוכלו כמו שהוא ולכן יש לצרך עליו צרכה הראוי לו דהיינו צפה"א וכו' וכן נוטה דעת הגאון רעק"א בחידושו עכ"ל.

ומה"ט מתורץ ג"כ קושיתי הנ"ל, דאם שונא היין איך מצרך עליו צפה"ג. וניחא דשפיר מצרך כיון דחייבו חז"ל לשותות יין צליל פסח אפילו מי ששונא היין מצרך וצפרט להדיעות דס"ל דשתיית ד' כוסות הוי מה"ט דלומדים מהכתוב ולא הוי אסמכתא בעלמא [עיי' שו"ת קנאת סופרים סי' ל"ה וצבלי חמדה פ' וארא] א"כ רחמנא אשביה, אבל דעת רוב הפוסקים הוא דשתיית ד' כוסות הוי רק דרצנן וקרא אסמכתא בעלמא עיי' בשד"ח חו"מ [סי' ט"ו ו']

ג) הנה לעיל הצאתי מהשד"ח דכיון דמלות לאו ליהנות ניתנו מצרך על שתיית היין אעפ"י ששונאו, והנה להדיעות דס"ל דגם צמא דרצנן אמרינן דמלות לאו ליהנות ניתנו, ניחא דהא שתיית ד' כוסות הוי לרוב הפוסקים רק מלוא דרצנן, אבל לדעת הר"מ ודעימי דס"ל דצמא דרצנן ליהנות ניתנו [עיי' באריכות בזה בשד"ח] ע"כ א"א לתרץ חילוקו של השד"ח על שתיית יין ששונאו.

אבל למעשה מסתבר דשפיר מצרך על השתי' אע"ג דכואב לו הרבה גרונו דעכ"פ נהנה ג"כ מהשתי' אע"ג דיש ג"כ כאבים, בשעה שצולע. [וכעין זה עיי' בס' צרכת הצית שער ל"ג ס"ט דמצרך אשר יצר אף כשיש לו צער גדול צליא].

סימן רס"ז

שאלה: בהרבה ישיבות נהוג דבחור א' מדליק הנרות בחדר האוכל ואין הבחורים מדליקין נרות בחדרם ויוצאים בזה [ופוסקי זמנינו אשרו המנהג]. אם שבוע א' שכח הבחור הממונה להדליק הנרות, דהדין הוא בשו"ע [סי' רס"ג, ס"א] דיש להוסיף נר א' וכ' הפוסקים דה"ה אפילו נשאר נר החשמל דולק

א' ואח"כ כל המים. וכן משמע בצ"י שהציא דיד סולדת לא מהני ומשמע דאם התחיל להעלות אצטבעות סגי אע"ג דכל המים עדיין אינו מעלה צבעות.

סימן רס"ה

שאלה: מי שיש לו כאבי גרון חזקים [שקורין אנגינה] וקשה לו מאוד לבלוע ויש לו כאבי גרון חזקים כשבולע, האם כששותה מברך כיון שנהנה עכ"פ מעט גרונו, או דלמא כיון דכל בליעה מלווה בכאבים, אינו מברך על השתייה.

תשובה: א) עיי' בשו"ע [סי' תע"ז ס"ו] אפילו מי ששונא יין צריך לדחוק עצמו ולשתות והמקור הוא צת' הרשב"א ח"א [סי' רל"ח] מוצא בצ"י שם. ונ"ב דאם שונא היין, איך יצרך עליו צפה"ג ומסתמית הפוסקים משמע דשפיר מצרך צפה"ג והלא אינו נהנה מהשתייה,

ומלאתי בשד"ח שהעיר בזה, וכתב לחלק בין צרכת הנהנין לצרכת המלות דלאו ליהנות ניתנו, ולכן יש לצרך גם כשמזיק לו ע"כ, ולפי"ז בשאלתינו יש נ"מ כששותה לצורך מלוא מצרך אעפ"י שאין נהנה גרונו דהגרין כואבו. ואם שותה להנאתו אינו מצרך כיון שלא נהנה גרונו, דדומה למי ששונא היין דאין גרונו נהנה.

וראיתי בס' הלכות חג בחר [דף ת"כ] שהציא מס' משמרת ליל שמורים [סי' ט"ו] דמתרץ עפ"י דברי הרמב"ם צהל' שציתת עשור שכ' דכל שראוי לאחרים ורגילין ליהנות מזה אף לגביו חשוב אכילה כשאוכלו וכו' וחייב לצרך עיי"ש, ה"כ כיון דדרך צנ"א להנות משתיית יין מצרך עליו אעפ"י ששונאו, ולפי"ז ה"ה בשאלתינו כיון דכו"ע והוא עצמו כשאין הגרון כואב לו נהנה מהשתייה אע"ג דעכשיו פומא כאב ליי, שפיר מצרך.

ב) לעיל הצאתי מהשד"ח דצרכת המלות דלאו ליהנות נתנו, אפשר לצרך אעפ"י דאינו נהנה עיי"ש, ולפי"ז יהא מתורץ מה שתמה המג"א [צסי' תע"ה סק"י] דאיך מצרך על תמכא (קריין) צפה"א הא אינו נאכל כמו שהיא חי, ועיי"ש דמסיק המג"א דאה"כ דאינו מצרך עליו צפה"א, וצחק יעקב שם